

ALFÖLD.

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztési iroda:

fő tér, Szabó-féle ház 2-ik emelet,
hova e lap szellemi részét illető közlemények intézen-
dők. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fo-
gadtnak el.

Előfizetési feltételek:

Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre 45 frt — kr.
Félévre 7 „ 50 „
Negyedévre 3 „ 75 „

Hirdetmények díja: 5 hasábos petit-sor egyszeri

hirdetésnél 6, és minden következőknél 3 ujkr szá-
mítatik. Terjedelmes hirdetések többszöri beigatásnál
kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. Bélyegdíj
külön 30 ujkr. Magánvita 3 hasábos petit-sor 15 ujkr.

Kiadói hivatal:

Bettelheim testvérek könyvkereskedésében
(fő tér), hova e lap anyagi részét illető közlemények
(előfizetési pénz, kiadása körüli panaszok, hirdetések,
bérmentesen intézendők).

Pest, január 15.-én.

(K. G.) Francia sárgakönyv, porosz trónbeszéd, konstantinápolyi és kasseli miniszterválság!

Kell-e ezeknél több szemleirónak olyan időben, midőn az oceánokon teli vidékeket kivéve, sehol sem dörög az ágyú, sehol sem ropog a puská?

A francia császár trónbeszédében már a külföldi lapok is ott tapogatóznak, hol mi keresgélünk szerényen; nem azt fejtegetik, a mit mondott, hanem azt, mit ellhallgatott.

Egy vezéreszméjét nem lehet megtagadni e beszédnek, mely a multa vonatkozólag összekapcsolja Franciaország politikáját a jövővel.

E szerint Franciaország politikai missiója a nemzetek jogos igényeinek támogatása s meglévő szerződéseknél részben paralyzálása, részben megszüntetése.

Ennyi oly trónbeszédben, mely csöndes akart lenni, elég.

A pápai nunciának zokon esett, hogy a császár egy szóval sem emlékezett meg a római reformokról, melyeket a pápa — ígért; melyek talán szükségből be is fognak következni; de melyekről egy jól értesült lap azt állítja, csupán a közigazgatásra és törvénykezésre vonatkoznak; politikai részök nincsen.

A sárgakönyv, mely a külügyér előterjesztményét tartalmazza, eddig az olvasó előtt fekszik talán bővebb, talán rövidebb kivonaton.

Olaszországra nézve Franciaország érdekeltségét és jóindulatát emeli ki a nélkül, hogy a pápát egy szóval említene; pedig, mint tudjuk, ő szentségével is fordultak elő jegyzékváltások, illetőleg ő szentsége kormányával a reformokat illetőleg. A status quo ugy látszik megmarad Rómában, miglen azon meggyőződésre jutand a francia udvar, hogy oleum operamque perdidit s ha majd a kívánt és ígért reformok nagyon homeopathicus mennyiségben adatnak ki, elég idő lesz a visszavonulásra Drouyn de Lhuysnak Thouvenel újabb föléptetésére.

Azon, mit Szerbiáról és Montenegróról mond a sárgakönyv, nem igen épülhetett a párisi török követ; aligha lehet inyére, hogy a Tuilleriesket oly igen érdeklik a keleti keresztények.

Abból, hogy Drouyn de Lhuys a jónia szigetek átengedését Görögországnak egészen természetesnek találja s annak eddig meg nem történtét abból magyarázza, hogy 1815-ben még nem volt Görögország, az következik, hogy Anglia és Franciaország karöltve járnak a görög ügy sikamlós deszkáin.

Érdekes az Angolország ajánlatára vonatkozó sürgönyök felfedezése, melyet szintén a sárgakönyv hozott napvilágra. Nagybritannia Maltát ajánlja a pápának visszavonulási helyül s a protestans Anglia kormányzója palotáját kínálja a kath. egyház fejének, hogy abban meghuzhassa magát. A pápa visszautasítja ugyan az ajánlatot s azt mondja, az apostolok temetkezési helyén várja be a jövődőt; de a francia külügyér nem azt mondja a pápának, hiszen ott a francia hadsereg, nincsen lehetősége a visszavonulásnak, hanem azt, ha már el kellend hagynia Rómát, legalább francia területen keressen menedéket.

Mind az angol, mind a francia ajánlatból az derül ki, hogy a pápának Rómából távozását nem tartják lehetetlennek.

II. Ferencznek is szeretné kiadni vagy kiadatni az utlevelet Russel lord s mit felel erre a francia külügyminister? Nem mondja, hogy biz annak az exkirály annak teljes joga van ott tartózkodni; azt sem kérde, mi joga kívánná elűzetni Anglia az örök városból; hanem azt, hogy Franciaország is szívesen látna a brigantikát fegyverző majestást akár tul az operentián, sőt meg is kérte a pápát, zárná be az ajtót előtte, hanem hát ő szentségének házi uri jogát még sem lehet egészen semmibe sem venni.

A török miniszterválságot valami török hárembeli műnek tulajdonítottuk a minap; csalódtunk; egyszerű oka Abdul Aziz padisáhnak értelmi megzavarodottsága.

Egy külföldi lapban igen mulatságos leírását találják ezen az európai diplomácia köreiben sok fejtevést okozó eseménynek.

Zultán ő fölsége — ha megmondjuk felebarátunkról, hogy meghalt, mért ne lehetne is az igazi szót használnunk — megbolondult. Más országban az uralkodót is, ha ez a nagy szerencsétlenség éri, noha nem zárják közönséges örültek házába, legalább betegség ürügye alatt eltávolítják a tróntól. A törökök szentnek tartják az örülteket s ez az oka, hogy Abdul Azis tovább kormányozhat.

Miniszterei természetesen mindenről beszélnek vele, csak politikáról nem; mit is gondol ő azzal, mi a serailon kívül történik.

Egy szép reggelben beköszönt hozzá Moustier marquis a francia követ s egészen friss sütetű ujdonságképpen elmondja, hogy az angolok átengedik a jóniai szig-

eteket a görögöknek, sőt még Thessáliával és Epirussal akarják szaporítani a félszigetet. A nagy ur meglepetése a dühös haraggal volt határos; a mit a többi Európában a verebek is csiripeltek, arról neki fogalma sem volt. Elővette a keze ügyébe eső töltőt revolvert és a francia követ — hátához vágta.

Jött Bulwer ur az angol követ; ez meg azt újságot a hatalmas padisáhnak, hogy a szerbek tömérdek fegyvert kaptak Orosz- és Franciaországtól, hogy ezeket az oláh-moldva hospodár lefoglalta ugyan, de szépen, csöndesen ugyancsak viszik ám Belgrád felé.

Ennek a hátába semmit sem vágott a zultán, az indulat nagyon megrohanta s mikorra tényekben tört volna ki, Bulwer ur tul volt a nagyuri küszöbön.

A zultán megindult, mint a sz. írásbeli oroszlán, hogy fölfalni valót keressen; találkozott a hadügyminiszterrel, utánna a Kapadán pasával; mindegyiknek, a mi épen akadt, lágy vagy kemény tárgy, fejéhez vágta, aztán mind a kettőt elcsapta.

Ez az egész.

A kis Kaszszelben meg minisztertanácsra hívta egybe a választófejedeleme az országlárokat; aztán az egész minisztériumot elfeledve, vadászni ment. Ezt a miniszterek megaprehendálták, rögtön leköszöntek, a fejedelem a leköszönést elfogadta s most a diplomaták azon török fejéket, vajjon a porosz interventionális barátság, vagy a francia keresek szerződés okozták-e ezt a nagy politikai eseményt?

Arad, jan. 19. 1863.

Hazai lapjainkban egy idő óta feltűnően kezdenek foglalkozni népünk socialis kérdéseivel. Valóban háladatos, de szükséges munka is! Mert meg kell arról győződve lennünk, hogy valamely ország csak úgy emelkedhetik biztos jólétre, csak úgy szerezhethet magának minden viszontagságokkal — a győzelem reményével szembeállható erőt, ha a szellemi és anyagi munkásság minden köre lehetőleg ki van fejtve s minél magasabb fokra emelve.

Hazánk a socialis élet terén sok tekintetben nagy előnyöket nyújt. Vannak ugyan nemünk is osztályaink; van aristocratiánk, nemesi, polgári rendünk, van földművelő osztályunk. S ha bár vannak egyes kivételek, midőn az egyik osztálybeli lenézőleg tekint a másikra s göggyében az avvali érintkezést önmagához méltatlannak tartja, ámde ezek kivételek s hogy az általános szellem nem ily különítő, mutatja azon körülmény, miszerint az ily kivételek ritkán dicsekedhetnek saját osztályaikban is népszerűséggel. A demokratikus nézet, mely minden érdemnek, bárhonnan származzék, megadja az elismerést, nálunk általános; e nézetet mintegy szebbé, fönségesebbé teszi azon tulajdonsága a mi nemzetünknek, hogy a legalsóbb osztályu ember is egyéni méltóságának önértékeléssel bír, s azért se sorsát, se a szokott forgalomszerinti alsóbb rendű foglalkozását nem szégyenli. Lehetnek e tekintetben is kivételek; nevezetesen gyakrabban, mint mást, lehet tapasztalni, hogy az egyik osztály szülői alacsonyítónak tartják magukra nézve, ha gyermekeiket egy „alsóbb rendű“ osztály foglalkozására taníttatják; például vannak a nemesi rendben olyanok, kik, ha bár meglehetnének győződve, hogy egyik másik gyermekök szellemi munkakörre nem képes, ellenkezőleg a kereskedelem vagy ipar terén becsüléssel betöltendő helyét, még se adják ők ily foglalkozásra; vannak olyanok is, kik más „magasabb“ körben neveltetve, midőn elszegényednek, vagy bármi körülmények miatt ama körben hivatásaikat többé nem végezhetik, áttalják, hogy más „alsóbb rendű“ foglalkozáshoz nyuljanak s e miatt elcsenevésznek. — Azonban ezt se lehet általános vonásnak mondanunk s mihelyt az egyes munkakörök teljes, mindenoldali fejlődésnek indulnak, mihelyt a szellemi műveltség s finomabb erkölcs nagyobb hódításokat is teend azokban, akkor az ily kivételek is önmaguktól ritkulni és szűnni fognak.

De meg kell vallanunk, hogy eddigelé nem volt minden osztályra kellő s aránylagos figyelem fordítva. Ime, egyik fontos teendőnk ezen mulasztás pótlása!

Hazánk azon szerencsés előnnyel is bír, hogy az anyagi munkakör minden nemét ki lehet benne magas fokra fejteni.

A kiválólag földművelési országoknak. minő például hazánk is, az az előnye, hogy a pénzaristokratia, mely a tulajdonképeni bourgeois-ból fejt ki magát, nem gyakorolhat egykönnyen nyomást a többi osztályok fölött, valamint más részről a socialis utopiákra és szélsőségekre könnyen vezető proletariatus sem szaporodhatik el; továbbá ugyancsak ily országokban a mételeylyé terjedhető pauperizmusnak is egyenletes kifejlés által sokkal könnyebben lehet elejét venni.

Nálunk eddigelé tán legkevesebb figyelmet fordítottak a „polgári osztály“ kifejlésére.

Európa mivelt államainak majd mindegyikében egyik leghatalmasabb osztály a polgári, mely vagyonossággal s szellemi erővel is rendelkezik. Nálunk ennek van legkevesebb szellemi képeződése, ez van egyszersmind legjobban kitéve a szerencse esélyeinek. Rendesen kevés fekvő vagyonnal bírván, mihelyt pénzzavarok keletkeznek, beáll nála is a pangás, nem tud agán segíteni. Pedig — jegyezzük meg jól — nálunk a polgári osztály oly politikai előnyökkel dicsekedhetik, minőt keveset találunk más országbeli polgároknál. Királyi városaink mint a polgári osztály központjai, ösalkotmányunknál fogva az öngazgatás és önbíráskodás teljes jogaival éltek régóta. 1848-ig a királyi városi politikai intézményben némi czéh-rendszerűséget s korlátoltságot lehetett ugyan tapasztalni; de az 1847-iki XXIII. törvényczikkely e tekintetben oly haladás, mely párját ritkítja. Sokan mondták is, hogy e törvényczikkely által a királyi városok valóságos demokratiai köztársaságokká lettek, de ez nézetünk szerint a törvényhozásra nem vád, hanem dicséret, mert épen ez által van kimondva a munka egyenjóság. Hanem épen e szép jogok nagyobb kötelezettséget is rónak a jogosultakra. A jogot, a hatalmat arra kell fölhasználni, hogy mind szellemileg, mind anyagilag önmaguk határozta üdvös intézmények által minél előbbre haladjanak, minél magasabb fokra emelkedjenek; különben a szép jogokra nem mutatják magukat érdemesítettnek.

E tekintetben szándékunk néhány eszmét pendíteni meg, melyek véleményünk szerint a polgári osztály haladását hathatósan előmozdithatnak. Mielőtt a részletekbe bocsátkoznánk, főlemlitjük, miszerint minden eszme, minden jó szándék csak úgy számíthat sikerre, ha az illetők azt érdeklél s lelkesedéssel fölkarolják s ha lassanként is, mert egyszerre semmi se történik, az eszme valóítására fordítják szakadatlanul törekvéseiket. Midőn tehát a polgári osztály haladási intézményeiről van szó, ez osztálynak érdekelt, tetteles részt kell vennie mind a kérdés tisztázásában, mint az üdvösnek bizonyult javaslat életbeléptetésében. Sokszor volt nálunk az a hiba, hogy egy-egy fölmerült eszmét lelkesedéssel üdvözölt a közönség, de tovább nem ment, s az eszme szépen ismét elaludt. Igaz ugyan, hogy korunkban nálunk roppant sok az új eszme, sok vállalat terveztetik, sokan mondják, hogy annyit meg nem győzünk. De nem kell felejtenuk, hogy nekünk sok is a tenni valónk! Az akarat, egyesülés és kitartás a lehetetlennek látszót is sokszor lehetővé, sőt könnyűvé teszi.

Környei.

A magyar tudományos akadémia ma tartá fennálása óta huszonegyedik ünnepélyes közlését a nemzeti múzeum disztermében.

Az előcsarnokban a magy. [kir. egyetem joghallgatói közül többen diszkardosan önkényes tiszteletörseget képeztek azon terem előtt, melyben Magyarország tudománya új fáklyát gyújtott az emberiséget nemesebb értelembe vett végcéljához mind közelebb vezető közhaladásnak, közművelődésnek.

A nagyszámú közönség, mely valósággal zsúfolásig megtöltötte nem csak a termet, hanem a karzatok legkisebb zugát is, örvendtes jelenségeül szolgálhatott azon érdekeltiségnek, mely mint látjuk sokkal szélesebb mérvben kezd terjedni, semhogy ujabban bekövetkező lankadásoktól tartani lehetne.

A mily örömet érezhetett e felett a tudomány barátja, a haladás figyelmes tanulmányozója, a művelődés gondos kutatója, épen oly nagy lelki megnyugvására válhatott a hallgató nagy közönségnek tudományos tesztületének szemlélete, mely az emberi intézmények leg-tökélyesb-jét, millió nemes szív ohajának megtestesülését, a demokraciát képviselte.

A herceg, a gr., a zászlós, a bibornok, a főpap, a nádor, a tárnok, az országbíró, a milliomos, a százezres itt egyenlőn buzgó napszámosa a tudománynak s alig hiszszük, hogy egy legy, ki minden rangjánál s minden eziménél az utóbbit leg többre ne becsülje azon egyszerű okból, mert ezt örökölni, szerencse útján hozzá jutni nem lehet; mert ezt az elme érdemével kell ki-küzdeni.

Dessewffy Emil elnök grófot egészségi állapotát gátolván, hogy a szokásos hosszabb megnyitó beszédet megtartsa, csak röviden mond köszönetet az akadémia nevében a megjelent vendégeknek ama hazafiui rokonszenvért, mely a tudomány és nemzeti nyelv fejlődése iránt utóbbi időkben oly számos bizonyítékokban nyilvánult s kifejezi abbéli reményét, hogy e rész-vét a jövőben lankadni még kevésbé fog.

Szalay László titoknok az Akadémia történetét adja elő 1862-ben. Emléke visszazárlt Bessenyeire és Révay Miklósr, kik nem csak belátták, de vitatták is egy tudományos társulat szükséges voltát; előbb II. József magyarellenes törekvései, utóbb a francia háború gátolván az Akadémia megszületését. A magyar törvényhozó test nem egyszer emlékezett meg sérelmeiben a magyar nyelv rendszeres elhanyagolásáról. Az 1821—1823 ki alkotmányellenes kísérletek nem lendítettek a tudós társaság ügyén, míg nem egy szónok lángbeszéde s egy hallgató gyémánt lelke megteremtették a tudományos intézetet, melyet annyi ivadék eredménytelenül ohajtott. Nagy Pál volt a szikra, nagy Széchenyi a láng.

Szalay megemlékezik azon időről is, midőn nem kiváló rokonszenvnek volt tárgya a magyar tud. Akadémia; hozzáteszi az okot is, mert — ugymond — nem járt mindig a rendes ösvényen.

Az elviharzott napok után — folytatja nagy-készségű történetirónk — egy őszi parlag mező terült el a magyar nemzet előtt, minden, mit kegyelt, lerombolatott.

A haza előbb a létesítendő, ezután a létesített eszmékhez ragaszkodott.

A tudományos Akadémia főladataul tűzte kimegmenteni a megmenthetőt. Főladásának tekintti megőrzését magyar nemzeti sajátosságainak.

Kelet és nyugot népe vagyunk — mondja szónok igen szépen — egyidőben. Hogy kelet népe vagyunk, azt belső, külső életünk tanúsítja: hogy nyugot népe vagyunk, bizonyítja a keresztyén vallás elfogadása a reformáció fölkarolása, a szabad államintézmények létesítése, a nyugot polgárosodásának átvétele.

Mint működött a tud. Akadémia e kettős irányban, tanuskodik róla külön osztályainak eljárása. Összekötései más tudományos társulatokkal közelebb hozták a külföld, különösen nyugot ismereteihez. Vambéry Perzsiában, Magyar Afrikában gyűjtene hazai tudományunk számára kincseket, adatokat. A török birodalom fővárosában Mátvás könyvtárából maradványokat fődöztek föl Henszlman, Ipolyi, Kubinyi. A fehérvári

ásatások sz. István basilikájának romjaiból hozták föl szinre a lehetőséget.

Az egyes osztályok működési eredményének előadása után öt tag kimulását jelenti. Ezek Jocröix St. Hilaire Izidor külföldi tag, + 1861. nov. 10.; — Vághy Ferencz ig. tag volt soproni polgármester és országgyűlési követ, + 1862. apr. 23.; — Reviczky Adam gr. ig. tag, volt udvari kanca., kinek köszönhető a t. k. Markó segélyezése Toscanában; — Egyed Antal t. dunaföldvári apát, kit munkás élte 84-dik évében gyilkos kéz ejtett el; — Tóth Sándor l. t. a gazdag aratást ígérő ifju magvető, kit 34 éves korában ragadoit el a halál.

Zarádékul a tudomány szentelt csarnokába vágyó ifjuságot buzdítja törekvése, kitartásra, önmegtagadásra; még sok szerezni való érdem van hátra — mondá a bardus az ifjak chorusának — fel! számotokra virít a borostyán; érdemjelétek meg!

Ipolyi Arnold r. t. a középkori magyar szobrászat emlékeiről sok alaposseggal szerkesztett fölvázást tart. Futó pillantást vetve ó classikai műemlékeinkre, melyek tulajdonképen római hagyományokból állanak, a hun-avar kor műemlékeire tér át, melyek fölé az adatok cserben hagyják; művészetükről nemigen lehet szerezni fogalmat; a szláv keresztény korból sem biztosabbak a nyomok.

A pécsi székesegyházban Péter király sirján a domborművek előadó szerint egyetlenné a maguk nemében. Az altéplom egyik sötét zugában vagy 30 fél ember nagyságu alak található, a trónon ülő fejedelmet ábrázolva, háta megett a bakó kivont pallóssal, előtte térdén a kivégzendő áldozatok. Egy másik csoportozatban szintén a trónon ül a király, de itt már az elítéltek feje levágva.

Péter király a krónika szerint Pécssett levén eltemetve, e domborművek az ő történetét ábrázolják bibliai képletekben, Herodesre és Sámsonra vonatkozólag. A typologiai állati alakokat mutató képekről, melyeket futólag érint, a régi esztergami basilikára tér át, hol Jób érsek, István, László, III. Béla s mások szobrai láltattak. Megemlíti a vadászkalandokat ábrázoló műveket, melyeken a vad a bűnt, a vadászok üldöztesét képviselik. Az öltöny mind e domborműveken nemzeti, a mostani szűrőkhöz hasonló zubbonyból áll; szakáluk nem igen van, mi előadó szerint tanúsítja, hogy már akkor a magyarok beretváltak.

A kerasszénység felvétele óta lefolyt századok mindnyikéből a meglévők jelesbjeit előszámlálván, az összes haza közönségét lelkes szavakkal biztatja, megrován a gondatlanságot, mely e téren mindenfelé sajnosan tapasztalható. Előadó szerint a nemzet műemlékei kívül állnak a nemzeti öntudaton.

Nagy embereinknek szobrokat akarunk emelni; — ugymond — jó lesz a meglévőket őriznünk, föntartanunk; nem szabad panasza nyitnunk ajkunkat, hogy műemlékeink nincsenek; vannak, de nem ismerjük, nem őrizzuk őket. Értékesebb pantheont állíthatnánk termeink asztalain nagy embereinknek rajzolataival, mint a divó fényképeszeti albumok, melyeket a személyes hiúság készített magának.

Vajda Hunyad néhány ezer forint megtagadás végett szeméink előtt porlik el.

A végső perc itt van Ipolyi szerint, hogy muzeumot állítsunk műemlékeinknek.

„A nemzet — zárja be szavait — mely veszni hagyja műemlékeit, saját sirját kezdi megásni!”

Lonovics József tisz. tag emlékbeszédet tart id. Majláth György igazgatói tag fölé. Az emlékbeszédet azzal kezdi, hogy Caesar, midőn Pompejus szobrai fölállította, magáéit állította föl; ezzel az Akadémia azon szokását akarta dicsérni, midőn elhunyt tagjairól megemlékezik. Caesar e dicsőségéből tisztos főpapunknak is jutott, mert az elévülhetlen classikusok remek idézeteivel átszőtt gyönyörű emlékbesséd mindenestre egyik szebb levelét képezi azon babérnak, melyet a tudomány és hazafiság terén tanusított tevékenységével kiérdemelt.

Nendtvich Károly r. t. a Bánság földéről értekezett természettudományi és ipari tekintetben. Miután leírta a Bánság földrétegei-

nek minőségét, annak tulajdonitja, hogy hajdan hegyektől környezett óriási tó volt az egész alföld.

Folytonos művelés a legkövérebb földet is megsovánýtja s ha a bánsági birtokosok a természet által a földtől elvett anyagokat a trágyázás által vissza nem adják a földnek, olyanná fog ez válni, mint a hajdan Kanaanja s a kopasz Kalabria.

A tudomány — ugymond — mely hatalom, megmondja, mit kell tenni, a kivétel a gazdaszat főladata.

Szól még a bánsági gazdag közséntelegekről és a resiczai vasgyárakról.

Tréfort Ágoston l. t. Fallmerayer Fülöp külföldi levelező tag fölé tartott emlékbesszédében ennek a magyar nemzet iránti kiváló rokonszenvét dicséri. Szegény tiroli szülőktől származott, 1790-ben gyermekkorában juhokat őrzött; papnak szánták, de a német szabadságharcban a francziák ellen katona lett. Leginkább az ugynevezett byzantinismus ellen írt, melyet szinte az oroszok ma is nagy gonddal kultiválnak. A németekről azt írta, hogy a szolgaság letörhetlenül van homlokukra vésve. Mikor a németek a francia háború után Göthe szerint a legyőzött egy óriás zsarnok helyett százsz törpe zsarnokot kaptak, Fallmerayer is üldözték. 1848-ban tagja volt a német parlamentnek; igazságmondásaért — mint rendesen történik — üldözték ellenei.

Dessewffy gróf befejezésül ujjlag köszönetét nyilváníta a vendégeknek részvétökért.

Ezután Csengery Antal jegyző a díjak odaítélésének eredményét olvasta föl.

A „Hölgydíjat” Greguss Gyula „Természettani földrajza” nyerte meg.

A „Sámueldíj” Fogarassy János művének ítélteztet „A személyragok viszonyairól.”

Az Akadémia 200 aranyos nagy díját Szalay László története nyerte.

A „Marczibányidíj” Hornyik Jánosnak ítélteztet Kecskemét város történeteért.

A nagyszámú hallgatóság minden egyes szónokot, különösen Szalayt Ipolyit és Lonovicsot többször megjelente; a karzatok elragadtatása tapsban nyilatkozott.

Mi szívünkben örvendettünk e tapsoknak és éljének, mert bizonyoságot tettek amellett, hogy a nagy közönség a tudomány embereit megértette.

Mikor a tudománnyal a közrészvét szövetkezik, nem nagyon messzire van a közczél — a közművelődés.

Nyílt levél Kopcsányi József urhoz.

Az „Alföld” 7. számában édes örömmel olvastam az egyszerűségről annyi jó indulattal írt cikkét. Kimondhatatlanul jól eset nekem, mert azt, mi lelkemen fektűt, egy más hozta nyilvánosságra; a kinek szava több hitelt, véleményt, több elismerőt és tanácsa több követőt talál. Mi vidéki hölgyek nem vagyunk feljogosulva arra, hogy a társadalomnak irányadóul szolgáljunk. De igenis arra, hogy mindent mi szép, mi nemes követni törekedjünk. És mi nem fogunk hátra maradni sohasem! Nem a pipere, vagy tulzott cziczoma lesz főladatunk, hanem a szív nemessége, és a lélek művelődése. Önhitlen mondhatom ezt, mert nem csupán magam nevében szólok.

Az illemszabta törvényeket sokszor háttérbe szorítjuk, mert nem egyezik meg azzal, a mi természetes. Minden a mi mesterkél, sérti a finomabb érzületet, s így károsan hat sokszor önszívünkre; mesterkél pedig minden, a mi nem természetes, s így az egyszerűséggel, élő ellentétbe jön. A hol a lelki művelődés, ha nem érte is el legmagasabb fokát, de legalább a balitéletek káros befolyását legyőzni bírja, ott sohasem fogunk utánozni. S mihelyest ez megszűnt, nem leszünk annyira rabjai, nem mondom a divatnak, mert ha ezt nem tennők, akkor a különczködés vádja alá esünk. De nem lennénk rabjai a piperének és föléseges cziczomának, a mely annyiszor, saját lelkünket rontja meg.

Ön helyesen mondja, hogy a vidéki hölgyek nem követik egészen a fővárosiak egyszerűségét. S hogy miért van ez? ennek oka nagyon egyszerű:

TÁRCZA.

Kletzer Ferencz gordonkaművész hazánkfiának.

Szász-Coburg és Szász-Meinigen hercegek udvari virtuozának hangversenye Aradon, január 18-án 1863.

Ha nem volna kötelességünk a városunkban fölmertülő minden nevezetesebb eseményt följegyezni, akkor a kérdéses hangversenyről szívesebben hallgatnánk, mert pirulás nélkül alig lehet kimondanunk, hogy a jelenvolt kicsiny, noha válogatott közönség alig képez egy harmadát azon hallgatóknak, kik különben a hangversenyeket látogatni szokták. Körülbelül 6—8 év óta nem volt igen alkalmunk gordonkavirtuozt hallani, és jól tudjuk, hogy Novacek és Kubin itt léte óta e hangszer az aradi közönség kedvence volt. Ennélfogva igen örültünk, midőn Kletzer Feri egész váratlanul körünkbe érkezett s megvalljuk, hogy mi voltunk azok, kik őt az Európában és Amerikában szerzett diadalainál fogva rábeszéltek, hogy minket is örvendeztesen meg egy hangversenyyel. A siker bebizonyítá, hogy benne helyzet várakozásunkban nem csalatkoztunk, mert ő a legmagasabb igényeknek is teljesen megfelelt. De fájdalom csalódtunk közönségünkben, mely ezen részben jótékony czélokra rendezett hangverseny iránt oly annyira közönyösnek mutatá magát. Már most más hasonló esetekben vajjon mit tegyünk? Ma ismét Wilmers Rudolf zongoravirtuoz szándékolt idejüvételét kel-lene jelentenünk. Valóban ugy látszik, mintha az ilyen egy szomorú híjtelentése lenne. Az időnek valóban szomorú jele, hogy a művészet iránti részvét nemhogy növekednek, hanem fogy s az egykor a zenészet pártfo-

gása s műértése által hirben állott Arad, mely első alapított e hazában zeneegyletet, honnan már nevezetre méltó művészek kerültek ki, e tekintetben nem sokára a helyett, hogy előbbre menne, más városok után fog állani. Tán nem lesz helyén kívül megemlitenünk, hogy zeneegyletünk is az enyészetnek megy eléje. Hiába kutatunk a valódi ok után, mely ezen közönyösségnek méntsegeül szolgálhatna; de nem találunk ilyent. Kletzer Feri nem látszott sokat gondolni a hangverseny anyagi oldalával, vagyis a jövedelemmel, különben a netáni tiszta bevétel felét nem ajánlotta volna föl egyenlő részekben két helybeli intézetnek; ámde maguk ezen intézetek barátai és képviselői se jelentek meg az előadason, mi a közönyösséget még inkább jellemzi.

A hangverseny programja elég érdekesen volt rendezve. Kletzer Feri előbbi föllépése óta mesteri haladásokat tett. Játéka hatalmas s egyuttal megindító, s ha nem tudnók, hogy ő játszik, azt hibetnők könnyen, hogy távolról emberi hang éneke hat felénk.

Azok után, miket külföldi lapokból olvastunk s mit a mi lapunk is az ő bukuresti játékaikról hozott, fölésegesnek találjuk, hogy új elismeréssel és dicsérrel halmozzuk el őt, mit különben teljes mértékben kiérdemelt. Közreműködtek vele Ujfalussy, Budits, Fekter, Kunert és Piehler urak, kik mindnyájan a közönség meglegedésére teljesíték föladataikat; csak a szavalat volt némileg érthetetlen s inkább fölvázolás, mint szavalás.

Végül meg kell emlitenünk még egy epizodot, mely tanúsítja, mennyire vezethet az öntulbecsülés s mire képes egy ember, ki önhitségével tul akarja magát tenni a legegyszerűbb illem — és udvariassági szabályokon. Midőn a hangversenynek vége volt s Kletzer

Feri hangszerre eltevésevel foglalkozott, F. ur néven szólítja őt. Ez hozzá siet s kezét nyújtja neki. Ekkor F. ur e szavakkal: „köszönöm önnek, hogy hangversenyemben közreműködött” ajánlotta magát. Valóban szörnyű önhitség kívántatik ahhoz, egy művészt mások előtt érdemtellenül zavarba hozni. F. ur bizonyírákok hatot volna s ha ekkor Kletzer ur elhanyagolta volna a köteles udvariasságnak eleget tenni, még mindig marad elég idő „sértést mondani neki; vagy talán F. ur hozzá van szokva működési érdemlett jutalmát azonnal venni, ezt Kletzer mint idegen, uem tudhatta. F. urnak egyéb diadalaira nem kellene oly büszkének s elkapottnak lennie. Mi tudjuk egy bizonyos költemény genesisét, tudjuk ki és mennyiért írta azt németül, tudunk sok mást is — de elég ennyi. Ohajtanók, hogy e szavainkat szíveleje meg. Valamivel több szerénység épen nem ártana neki.

A hangverseny jövedelme 119 ft 40 kr. — A kiadás 81 ft, maradt tiszta jövedelem 38 ft 40 kr. Ebből egy negyed, vagy is 9 ft 60 kr, az izraelita kórház előjárásának küldetett. A másik negyedrészt 9 ft 60 kr, azután a hangversenyzőt illető felerészt — 19 ft 20 krt Kletzer Feri sajátjából még 1 ft 20 krral megtoldva, tehát összesen 30 ftot a zenede igazgatóságának kézbesített. Megemlítendő még, hogy Schneider Adam ur a jótékony czél érdekében a kialakított összegből 10 ftot leengedett. Kletzer Feri a fönnírt összeget a zenedének egy levél kíséretében küldé, részletezve az egyes pénzátvitteleket és sajnálattal fejezve ki, hogy részvétihány miatt az intézetnek oly kevés hasznót hozhatott. — Viszont a zenede részéről egy köszönő levél intéztetett a művészhez.

Kis városokban ritkán van összetartás, majd két majd több részre oszlik a társaság. S a hol aztán mind a két rész jelen van, ott rendszeren előáll a vetélkedés, vagy egymásoni tul tenni vágyás. A tulzott pipere, a csillámló fény, elvakítja ugyan egy perczre az ezeknek hódolókat, s magasabb fokra helyezi őket mint a szerényt, a ki egyszerűségének érzetében csendesen vissza vonul. A lelki nemesség nem követel külső fényes mezt, mert az a legegyszerűbb öltözetben is általragyog; de a ki ennek nincs birtokában, az sohasem fogja megismerni annak fényét, sohasem fogja megérezni saját lelki szegénységét s a miatt nem fog pirulni a szerény, egyszerű előtt, a kinek lelki fénye tulragyogja az ő hideg gyémántjait. S még kevésbé fogja utánozni azt, a kinek egyszerűsége ő előtte legfőkébb kicsinylésre érdemes.

Őn azt mondja, hogy az ily szerény egyszerű hölgyek irányadó ul szolgálhatnának. Fájdalom! — de ez nem áll. Hölgyeink sokkal önállóbbak, mintsem hogy saját magok szabta törvényeiket mások akaratának, — ha mindjárt jóakarátának is, — alávéssék. Lelkünknek szövéténeke az ész, s ez ritkán tiszt a fény nyel, de legtöbbször homályosan világít. Innen van aztán, hogy e homályban nem láthatjuk mindig tisztán mihibáinkat. De ha igen, ha azt, mi lelkünknek kárára van, felvilágosodottabb észszel felismerjük; ugy bizonyára tétovázás nélkül, elhatározottan dobjuk azt el magunktól s csak azt fogjuk követni, a mi helyes gondolkodásunkkal czélarányos, s mi lelkünknek magasabbosabb érzelmével nem jó ellentétbe.

Az olcsó egyszerűség, a kiténni nem vágyás az emelkedettebb lelkek tulajdona. A czifrálkodás, mestertélt, természetellenes cselekmény. A felezifrázott eltér az illem szabályaitól, természetellenesbe esik, elveszti czélját, melyet elérni akar, s a helyett hogy tet-szenék, visszatetszik, nevetéssé lesz.

De azért a kortól sem kell elmaradni, főképp a hölgyektől követelik, hogy öltözetükben a korizléssel haladjanak; de csak addig, míg az erkölcsi izlés és jobb-érzelmi fogalmakkal megegyezik. Némelyek semmi szabályhoz sem tartják magokat; s mindent szolgailag a divat garancsai szerint tesznek. Mily drágán kell ezt sokszor megfizetni! S minden költségért sokszor nincs más nyereség, mint hogy elidomtalantjuk magunkat. S minden utánzás mellett azonban igaznak csak az marad, hogy mások előtt bizonyos lelki szegénységet, erő, izlés és találékonyság hiányt árulunk el.

Utánzás által sokszor elvesztjük önállásunkat. Bevétel és kiadások tekintetében pedig nagy zavarba jöhetünk. S ezért mindig csak, mi sorsunkkal megegyező, azt igyekezzünk követni.

De én most nem akarok sem illemszabta tanításokat, sem példákat hozni fel. Csak egyszerűen köszönetet mondani Önnek, — habár egy kissé későn is; — de én úgy hiszem, a jó tethez járulni soha sem késő; azért hogy helyes felfogásból indulva ki, egy eszmét pendi-tett meg, a mely mindenütt elismerésre és méltánylásra talált; — s ha nem csalódom követésre is. Oh bár volna ugy! En lelkemből örvendenék, ha végre az előitéle-tek és balhiedelmek fölött, a lélek magasztos, átható világa derengene. Egy vidéki hölgy.

Vingán, január 17-én.

Mintha valamelyik zugában Chinának léteznék szerény városunk, semmi hír se szállt még a nyilvános-ságba körünkbe! Megengedi tehát szerkesztő ur hogy néha beköszönhessek egy kis „fris hír”-rel? *)

Ez alkalommal írák ebbeli jóváhagyását kíván-tam kieszközölni. Rövid lesznek most, hogy jövőkor annál érdekesebb, hozadalmasabb lehessen. Igerhetem ezt, mert legközelebbi jövőnk feljegyzése méltó esemé-nyekkel kecsgetti társadalmi visznyainkat. No de csitt. Csak egyet nem hallgathatok el. Fényes korházból ter-veztetik nem csekély örömeire szépeinknek; reméljük miszerint a környék is fog részt venni fiatal intézetünk emelése ápolásában. Ha ez uttal Varjasz Gyula köz-tiszteletben álló városi orvosunknak hálát szavazok ez intézet érdekébeni buzgó s fáradhatlan szorgalmáért, csak a közvélemény szöszölőjét képviselem. „Ehre, dem Ehre gebührt.

A „ruhadrágaság is fényüzési vita” nálunk is gerjesztett némi figyelmet. Vajha ez ügyet kimerítőleg tárgyalták volna az illetők, mellőzve a személykedést czáfólván adatokkal, alapos argumentumokkal!

Engedje meg tisztelt szerkesztő ur hogy még egy közbotrányt előidézt tárgyat említsek. A napokban vig vadászatot rendeztek a vingai nimrodok a szecsányi erdőben. Csakhamar helyb. kapitány Török ur legjobb két „brakker”-jei kivégezve találtattak; meg valának mérgezve. Mi hatást gyakorolt e meglepés a társaságra, csak vadász tudhatja. Jellemző hogy oly egyéniség volt a tényező, ki miveltek (?) s vadásznak (?) állítja magát. Miveltség, — és brutalitás; vadász és kopót megmér-gezni. „Wie räumt sich das?”

A szerkesztő ur alázatos szolgálja. Látó János.

Ausztiai birodalom.

Bécs, jan. 17. A „N. N.” a főnebbi kelettel írja: „A távirat tegnap Párisból jelenti, hogy Ausztia részéről üdvözlő irat nyújtott át Napoleon császárnak a (francia) trónbeszédnek Ausztriára vonatkozó része miatt. E hír itt kellemeilen hatást okozott, mert „az üdvözlőiratban” nem találhattak mást, mint egy leala-csonyító köszönetet. A mai „G. K.” szerint az itteni jól értesült körökben az egész dologról semmit se tudnak. A hír a „France”-ból vétetett volna s azért ez csak az idéztük francia lap egyik fillentése lenne, azon czélzat-tal, hogy az új „Caesar” dicsfényét emelje.

Iskola Alapítvány

*) Nem csak megengedjük, hanem szavánál fogjuk és minél gyakrabbi tudósításaira számolunk. Szék.

Külföld.

Franciaország. Páris, jan. 16. A „France” tudósításai jelentik, hogy Napoleon hg az adresse-vitá-ban szónoklani akar. A teheráni angol követ Párisba érkezett; ő Londonba megy, hogy értekezzék a persa ügyekről, a melyek igen bonyolultak.

A walesi hg esküvéje márcz. 8-án fog megtartatni. Alexandra hgnő febr. 22-én utazand Angliába.

A „France” Drouin de Lhuysnak Odo Russel ja-vaslatára adott sürgönyét idézván, vádolja Angolorszá-got, hogy az olasz egységből magának hasznót akar huzni, s a pápaságot a maga zászlójának védelme alá akarja absorbeálni.

A „Patrie” jelenti, hogy a tengerparti erődtései művek, raktárak és arzenálok, hasonlóan a hadihajók-hoz, páncél-lemezekkel fognak ellátni. — A fran-czia-svájci szerződés ügyébeni értekezletek f. hó 26 án nyitattak meg. Turini levelek jelentik, hogy a kabinet megtagadta Viktor Emánuel egyik fiának a görög trónra candidiását.

Olaszország. Az „Europe” turini levele sze-rint a követségi titkár Párisból Turinba sürgönyöket vitt. A miniszterium nem egyezett meg a Franciaor-szág irányábani magatartásában. Nigra visszahivatván, Pétervár vagy Konstantinápolyba fog küldetni. Lamar-mora, ennek gyanitlagos utódja oly feltételeket tesz, miket Pasolini elfogadhatók-, Peruzzi és Minghetti el-fogadhatlanoknak tart.

Legújabb tengerentuli posta. Alexandria, jan. 10. Abd-el-Kader miután ez isthmusi suez-csatorna munkálatokat megsemmélté, tegnap Kairóba érkezett. Petrik, chartausi angol consul, nejével és utitársaival együtt, a fehér folyóba belefutott. A ramlei vasut f. hó 7-én ünnepélyesen fölszenteltetett.

Bombay, decz 28. A v királylyal szerződés kötött, mely szerint az ő területéből vámentesen szállíthatatnak az áru-czikkek Burmába és Chinába. Heratból jelentik: Dost Mohamed a télen Heratot be-zárni akarta, és így elveté Jan zultán békejavaslatait. Ez utóbbitól csapatainak egy része elpártolt. Közép-ázsiai tudósítások szerint Eastwick angol ügyvivő megérkezett Kareybe, a perzsa határszélre. — Jan szultán perzsa segélycsapatokat várt Musidból. Herat egész évre élelmezve van.

Utósó posta.

Koburg, jan. 17. A herczeg Brüsszelbe utazott. A koburgi ujságnak egy külön lapja hivatalosan jelenti, hogy az utazás külső hatal-mak kívánsága következtében történt, a brüs-seli értekezéseknek bár mily eredménye is le-gyen, a herczeg mégis semmi esetre sem szán-dékozik a kormányviszonyokban változást esz-közteni engedni.

Berlin, január 17. „Staatsanzeiger” a „bécsi Pr.” által hozott azon tudósításra vonat-kozálag, hogy Poroszország Párisba a kereske-delmi szerződések módosításait bajor—würtem-bergi értelemben ajánlotta volna, felhatalmazás következtében azt mondja, hogy Poroszország azt se nem ajánlotta, se nézete nem volt azt ajánlani.

Páris, jan. 17. Délután. A „Temps” a po-roz követnek a tuileriákban fogadtatásáról tesz jelentést: Gróf Glotz így szólott: Berlinbe és Párisba a követségnek nagy követi rangrai emeltetése tanusítja, hogy mindkét kormány-nak viszonyai mindég bensőbbek lesznek. Hozzá tette még, hogy a kereskedelmi szerződés szol-gáland arra, a szövetséget, mely már létezik, erősebbé tenni. A császár is válaszolt, ő a kife-jezett véleményekben tökéletesen osztozik. A király személyéveli megömerkedése, a Com-piegneban látogatása óta, ő mindég a legélén-kebben kívánta, hogy a viszonyok mindég szí-vesebbek és szívesebbek legyenek, ő is észre-veszi kereskedelmi szerződésben, a legjobb mó-dot, mind a két ország szövetségét megerősíte-ni. A császár, gróf Glotz választása feletti meg-elégedése nyilvánításával fejezte be beszédét.

Páris, jan. 14. „La France” biztos for-rásból jelenti, hogy a porta egy biztost egy an-gol agens kíséretében Bukurestbe küldött volna, hogy Kuzától a fegyverek kiadását kérjék. — Hallomás szerint Napoleon a pápát felhatalmazta Párisban 25 millionyi kölcsön kibocsátására. A „société industrielle et commerciale” fogja ezen kölcsönt megkötni.

A budget 1864-re 4,778.461,501 kiadás és 4,181,161,501 ft bevétel, és így a deficit 597 millio frank.

Londonból Párisba azon hír érkezett, hogy egy osztrák agens is követendi a porta által Bukurestbe küldött biztost, ki a Dunafejedele-m-ségekbe a fegyverek ügyében fog küldetni. — Horace Vernet ma meghalt.

Madrid, jan. 17. Az új miniszterium áll: O'Donnell elnökből, Serrano külügyi, Bega Ar-nijo belügyi, Salalaveria pénzügyi, Guillamas Santa Fomento Kruz igazságügyi, Lujan ten-gerészeti miniszter.

London, jan. 17. A ma reggeli Liverpool-

ba megérkezett „Great-Eastern” tudósításokat hozott Uj-Yorkból, jan. 5-étől. A „Monitor” vashajó a tengeren hajótörést szenvedett és 38 embert azonfelül két tisztet elvesztett. — Az amerikai tudósítások jelentik, hogy a Kentuc-ky-féle önkénytesek közt nagy meglegedet-lenség uralkodik, azon proklamatio miatt, mely a rabszolgák emancipatióját hirdeti. Ezen meg-elégedetlenség következtében a már ugy is de-moralisált államcsapatoknak sok tisztjei elbo-csájtatásukat adták be. — A gyapot-piacz Li-verpoolban a legújabb tudósítások következté-ben Amerikából kevésbbé látogatott.

A mai „Times” a porosz országgyűlés meg-nyitási beszédre és a Bismark miniszteriumára vonatkozólag nem tetszőleg fejezi ki magát.

Bern, január 17. Hivatalos tudósítások következtében vasárnap 11-én Locarnóban a plebania templom tetőzete a hőtömeg nyomása következtében beszakadt. 45 nő és egy férfi maradt azonnal halva. 6 nő azóta halt meg, nyolczan veszélyesen megsebesültek. Szt. Gott-hardi hegyen 23 egyén egy hó szakadékba el-veszett.

Kopenhága, január 17. „Faedrelandet” meghazudtolja azon hirt, mintha oda egy fran-czia jegyzék érkezett volna, noha már 14 nap óta bánták azt.

New-York, jan. 4. Az unionisták bevet-ték Murfreesboroughot. Az unionisták jelentése szerint, első napon öt-órás csata volt Vicksburg-nál. A szövetségesek a városon kívül levő sán-czaikból elűztettek; másnap a csata megújitta-tott, melynek folytán a szövetségesek erős had-állása rohammal foglaltatott el. A „Monitor” hajó elsüllyedt.

Vegyes tudósítások.

— Többek egyenes fölhívása következtében Kle-tzer Feri ma a színpadon fog játszani.

* Fektér Ferencz urnak szombaton adott jutalom-játéka alkalmával egy költemény-formát is szórtak szét a színházban. Nem a művész érdemeiről szólunk, me-lyeket mi is elismerünk, csak a költemény-forma írójá-nak akarunk pár figyelemztető szót mondani. Az egész nemcsak mondvacsinált munkának látszik, de megérzik az is rajta, hogy nem magyarul gondoltott, mert ily dagályt alig lehetne nyelvünkön kisajtolni. Továbbá az illetőnek 4-ik iskolás fogalma sincs a versírásról, nem is hisszük, hogy magyarul több ilyen vers (?) ki-nyomatott volna. Hogy e megjegyzésünknek alapja van, közöljük annak a versizének első szakát:

Mint a tavaszi lehelet a mindenséget áthatja

Es a még késendő virágokat feléleszti,

A szerint hangod a szívnek fenekét érinti

Es a lélek lendületét ellenállhatlanul magasra fokozza.

A többi két versszak is ilyen, ha nem vadabb. Egykori költészettanárunk erre azt mondaná, hogy: puff! Különbönni hinni akarjuk, hogy nem a közönség választotta a — poetát!

* A „P. N.” t. újdondásának azon kérdésére, vaj-jon Kletzer Feri Pestre fog-e menni, azt a hirt mond-hatjuk, hogy Pestnek megy ugyan, de még eddig nincs szándoka, hogy ott föllépjen. Sőt n.-váradit utjáról is lemondott. Eszmétársulatnál fogva megemlítjük, hogy a „M. S.” „pest-bukuresi” levelezőjének az „Omaga-gio” című s „Nè misteri dell'arte sei maestra, Dolce Lucia...” kezdetű olasz verssel, melylyel a bukures-tiek Hollósnának kedveskedtek, ha kívánja, szolgálha-tunk, mert azt ő ugy látszik, nem küldte be lapjának. (?)

* A „Herm. Ztg.” szerint N.-Szeben communitya folyó hó 8-án gyűlést tartott, melyben főkörmányszéki tanácsos és szász ispáni helyettes Schmidt Konrád ur is jelen volt. A végig tárgyalt kérdésekben hozott határo-zatok közt legnevezetesebb az, mely szerint a commu-nitás elhatározta a szebeni követek utasításában meg-hagyni, hassanak oda, hogy a szász nemzeti gyűlés tö-rekedjék a reichsrathban közelebből hozott s ő felsége által szentesített törvények érvényének a szász földre is leendő kiterjesztését eszközölni.

* A pest-terézvárosi lakók azt vették észre, hogy egy idő óta a kutyák, macskák e városrészből egymás-után tűnnek el, mintha valaki irtóháborut kezdett volna ellenök. A városkapitányság erről értesülván, kutatóso-kat tett, s ekkor kisült, hogy az „Erdősor” 11. számú házában több szegény család lakik, melyek a Terézvá-rosból eltüntetett kutyák, macskák husából tengődnek. Ha ez igaz, pedig a „P. L.” jót áll érte, mily borzasztó lehet e szerencsétlenek nyomora!

SZÍNHÁZ.

Szerdán, januárius 14-én adatott e színpadon elő-ször „Csacska nők francia vigjáték 3 felv. irta Dumanoir, fordította Feleki Miklós. Ebben a szép nem-nek, azon a maga nemében épen nem szép tulajdon-sága festetik rövid 3 felvonásban, csattanó változatos-sággal, midőn szeretetre méltó csevegéssel, nyelvecs-kéjével minden dolgot a fejére állit. A nők csacsksága által Dumanoir e darabban egy egyszerű történetkét bonyolít össze, melyből midőn már a dolog nagyon ér-zékeny, és életbe vágó kezd lenni a rászendendett, vagy inkább rászendett férj nyugalmát egy meghamisított le-vélborítékkal menti ki, a nők hüledezései között, kik-nek most az egyszer ugy eljárt a szájuk, hogy a valót csaknem napfényre hozták; hogy aztán e szerint e da-rabnak éppen nem a legépületesebb erkölcsi hatása

van, nagyon világos. Mert ha a férj most az egyszerű a levélborítéki esel által elámitatik is, bezzeg a darabban nem igen jól hangzó „csiricsári“-nak nevezett aszonyi fecsegés, — a férjen kívül mindenki tudván a cselt — abból még nagyobb pletykát érezhetet, s a félig elrejtett titok még nagyobb botrányra szolgálhat alkalmul; és itt fekszik a darab erkölcsi bejezetlensége. Egyébiránt folyékony cselekményű, s élénk dialogu az. Előadva igen jól volt. Ujfalussiné oly élénk, folyó beszédű, eleven menyecske volt, hogy francia szinpadra is beillett volna; 8 Ris aszonyt adta. Mátyásiné Delphinében szinte élénk, szép játékkal mozgott, valamint az összes személyzet átaljában. Bonapieuxból Almási igen jó eredeti alakot teremtett.

Csütörtökön, közkívánatra az „Akasztott“ ismételtetett, jó élénk előadással, kivéven hogy Philippovicsné szerepét Megyeri Emma adta, természetesen ily rövid idő alatt ijedten és elrontva, míg Philippovicsné az előadást a páholyból nézte a közönség botrányára, — ilyenek történnén s éppen az igazgató neje által, csodálhatni-e, ha a közönség kárhoztató ítélete mellett elhagyja a színházat, melyet saját papnéi ily dolgokkal megszenteltelenítnek. Közönség nagy számmal, de az említett eset miatt még nagyobb bosszankodással volt.

Vasárnap, jan. 19-én az örökkedvességű „Szökött katoná“ került ismét szinpadra. Kevés darab van, mely folytonosan oly érdekeltséggel fogadtassék, mint a népszínművek az első legjobbika és Szíglegetinek a színműirodalmi ebbeli szakmában első uttörője.

Nevezetes hogy a koros „Szökött“ katoná évről évre új közönséget teremt magának. Meglepő volt ma látni a karzatot a vén gárdoval a jó magyar ifjú-vén köznéppel a megroppanásig tömve látni; míg a földszint fiatalssággal s nagy részben idegen nyelvűvel volt telve, kiknek nagy része tán ma először látta e vonzó darabot, de meg kellett nézni, mert Szökött katonát nem látni szinte furcsán hangzanék — a páholyokban sürgött a sok szép gyermek, mert hiszen a szökött katonát a gyermekeknek is kell látni és ismerni — ez már ezen jó fátuma e darabnak. Előadása jó volt. Aradiné, szeretetre méltó alakjánál, s kedves csengésű beszédhangjánál fogva Julcsát meglepő naivitással, és élénkséggel adta, a dalokat gyöngye de szép csengésű hangjával csinosan énekelte, szóval ő volt ki ez estén szerepének leginkább megfelelt; s ennél fogva hasonló szerepekben őt mint legalkalmasabbat a rendezőség figyelmébe ajánljuk. A többiek ellen sem lehet kifogás, és látszott is hogy, a közönség igen megelégedve, a kik pedig ma látták először, nagy elragadtatással hagyják el a színházat.

Távirati tudósítás

a bécsi börzéről 1863. január 19-én.

5% Metalliques . . .	75.20	Ezüst . . .	113.75
Nemzeti kölcsön . . .	82.35	Váltó Londonra . . .	115.25
Bankrészevény . . .	810 —	Arany . . .	554
Hitelintézet . . .	227.50		

Bérlet

ARAD.

4. szám.

Kedden, január 20-kán.

Kletzer Feri gordonkaművész BUCSU HANGVERSENYE.

Ezt megelőzi :

Szabó József és Filippovics István igazgatásuk alatti opera-, dráma- és népszínmű társulat által adatik :

Esernyő és bérkocsi.

Vigjáték 1 felv., irták Aniciet Burgois és Brisebore.

Zaradékul :

LAMMERMOORI LUCIA

szomorú opera második felvonása.

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő : Környi János.

H I R D E T É S E K.

(1368)

2—3

TRAYTLER L. A. első aradi gőzfűrés- és műmalma.

Alólirt tisztelettel értesíti ezennel t. üzletbarátait és a t. cz. közönséget átaljában, hogy mult évi július 4-ki tűzvész által elpusztult műmalmát nagyobbított mérvben ujonnan felépítette és megindította. A gyakorlati tapasztalatok, melyeket e téren szereznie alkalmá volt, valamint a műalmi szakmához tartozó legujabb javítások és szerkezetek, melyeket használatba vett, azon kedvező helyzetbe juttaták, oly malomelőállítványt létrehozhatni, mely semmi kívánni valót sem hagy hátra.

Midőn alólirt az üzletének előbb ajánlott bizalmat a jelenlegi nagyobbított üzletre is átruházni esedez, a legpontosabb és legszorgosabb szolgálat biztosítékát adja; az itt következő árjegyzéket egyszersmind kegyes figyelembe ajánlván.

Arad, 1863. január 18-ikán.

Traytler L. A. Árjegyzék.

Az árak kötelezettsége nélkül.		100 font bécsi mérték osztrák értékben.	
		frt	kr.
A és B	Legfinomabb dara 1. minőségű . . .	12	40
0 sz.	„ kivonat . . .	11	60
1 „	Dara-kivonat . . .	10	20
2 „	Sütő-kivonat . . .	9	20
3 „	Lángliszt . . .	7	80
4 „	Zsemleliszt . . .	6	60
5 „	Kenyérliszt, fehér . . .	5	80
6 „	„ fekete . . .	4	80
7 „	Buza-korpa . . .	2	—

A főraktár létezik Aradon Brüll L.-nál, főtérek Ackermann-féle házban.

(1369)

1—3

3. sz.

(1370)

1—3

Árverési hirdetés.

Alólirt megyei szolgabíró mint kiküldött végrehajtó bíró részéről közhírré tétetik, miszerint Ransburg Mór részére Löw Sámuel mezőhegyesi lakostól lefoglalt s a mezőhegyesi cs. k. lótenyésztő intézet főpénztárába letéve létező 3 db 339, 11,078 és 11,079 sz. a. összesen 1700 a. é. forintból szóló földterhmentesítési kötelezvények az aradi e. b. kir. váltótörvényeknek 7168/1862. sz. a. végzése következtén Mezőhegyesen a község házában készpénzfizetés mellett értéken alól is f. évi január 25-én a d. e. órákban el fog árvereltetni.

Kelt Nagylakon, 1863. jan. 10.
Csáky Demeter,
végrehajtó bíró.

(1374)

1—6

Fenyőfa ültetvények.

1—3 láb magas, hét éves, jól meggyökerezett ültetvényeket ajánl alólirt a t. czimű uraságoknak darabonként 20 ujkrnyi igen jutányos áron.

B. Csaba, januárban 1863.
Schölnaszt János,
megvizsgált kertész.

Árverési hirdetés.

A jászahelyi kerületi szolgabíró részéről ezennel közhírré tétetik, miként Tallos Szilárd guravói lakos s felperes részére Poksora Györgye zimbroi lakos s alperestől bírói végrehajtás után lefoglalt s 100 ftrra becsült ház, belső telekkel s 1/4 külállományu földdel 67 frt 70 kr tökékevetelés s járuléka kielégítése tekintetéből f. év január 28-án először és szükség esetében február 20-kán másodsor, mindenkor d. e. 10 órakor Zimbron a helyszínen nyilvános árverés alá fog bocsátatni.

Jászahelyen, január 12. 1863.
Hálik Tivadar,
végrehajtó megyei esküdt.

(1211)

1—2

Árverési hirdetés.

Az aradi központi szolgabíró részéről közhírré tétetik, miszerint Schneeberger Domonkos aradi lakosnak kielégítésére Zsigmondháza községében Szarvas Ferdinánd nevére irt s bíróilag lefoglalt 250 ftrra becsült 61. szám a. háznak alkatrészei az e. m. évi július 21-én hozott 1088. sz. a. ítélet alapján e folyó hó 21-én végrehajtási árverés útján reggeli 9 órakor a helyszínen el fognak adatni. Arad, november 5. 1862.

Hlatky János,
középponti ker. esküdt.

(1376)

1—*

Neuman testvérek aradi MŰMALMA

(Poltura külvárosban 74. sz.)

LISZT- készítményeinek ÁRJEJYZÉKE.

Főrahely Aradon: Róth Bernát és Lustig Adolf uraknál.

Az árak, lekötélés nélkül Aradra szólak; készírtetés mellett minden levonás nélkül.		100 fon bécsi suly o. ért.
A	Közönséges táblalisztikása . . .	12 —
B	Finom táblalisztikása . . .	12 —
0	Királyliszt . . .	11 40
1	Lisztikása-kivonat . . .	10 —
2	Sütési kivonat . . .	9 20
3	Lángliszt . . .	7 60
4	Zsemleliszt . . .	6 40
5	Fehér kenyérliszt . . .	5 —
6	Barna kenyérliszt . . .	4 60
7	Buzakorpa finom . . .	2 —

Arad, jan. 20. 1863.

Azon vevőknek, kik legkevesebb 1 zsákkal azaz 150 fontot vesznek, minden 100 font után 4 fontot engedünk; kik nagyobb mennyiséget vásárolnak, azok különös kedvezményekben is részesírtetnek.

96. sz.

(1371)

1—3

Árverési hirdetés.

A jászahelyi kerületi szolgabíró részéről ezennel közhírré tétetik, miként Tallos Szilárd guravói lakos s felperes részére Poksora Ignat zimbroi lakos s alperestől végrehajtás után lefoglalt ház, belső telekkel és 1/4 külállományu földdel 41 frt 96 kr marasztalási töke s járuléka kielégítése tekintetéből f. évi januárhó 27-én először és szükség esetében február 27-én másodsor, mindenkor d. e. 10 órakor Zimbron a helyszínen nyilvános árverés alá fog bocsátatni.

Jászahelyen, január 12. 1863.
Hálik Tivadar,
végrehajtó megyei esküdt.

95. sz.

(1372)

1—3

Árverési hirdetés.

A jászahelyi kerületi szolgabíró részéről ezennel közhírré tétetik, miként Tallos Szilárd felperes részére zimbroi Ilorga Petru — Papuki — alperestől bíróilag lefoglalt s 100 ftrra becsült ház belső telekkel és 1/4 külállományu földdel 61 frt 50 kr tökékevetelés s járuléka kielégítése tekintetéből f. évi januárhó 24-én először és szükség esetében február 24-én másodsor, mindenkor d. e. 10 órakor a helyszínen Zimbron nyilvános árverés alá fog bocsátatni.

Jászahelyen, január 12. 1863.
Hálik Tivadar,
végrehajtó megyei esküdt.

Fényképészet.

Alólirt tisztelettel tudatja a t. cz. közönséggel, hogy fényképészeti ügyet, mint a gr. Nádasdy-utczában a gr. Nádasdy-féle kertben, mindenféle kényelemmel ellátva, már megnyitotta. Abban minden előforduló fény-képészeti munkák az időjárás különbsége nélkül elvállaltatnak s csak az igen tisztelt közönség megelégedésére készült képek szolgálatnak át.

Auerbach Miksa,
fényképész s czímerfestő.

(1340)

13

BETTELHEIM TESTVÉREK könyvkereskedésökben Aradon kapható:

Legujabb regény

báró Jósika Miklóstól:

A MAGYAR KÉNYURAK, regény az Anjou-királyok korából.

4 kötet. — Ára 4 frt.

Das neue Gesetz

vom 13. Dezember 1862,

giltig für das ganze Reich;

enthaltend einige Abänderungen der Stempelgesetz vom 9-ten Februar und 2-ten August 1850.

Amtliche Handausgabe.

Herostratiadak.

Felelet

Arisztidesznek az „önbirálatra“ és „polgárosodásra“

irta

Kempelen Győző.

Ára 80 kr.

Az 1863. évi januárhó 1. életbe lépett

UJ BÉLYEG- illetékszabályok.

Ára 50 kr.

A FEHÉR HÁZ, regény,

irta Paul de Kock.

4 füzet. — Ára 1 frt 50 kr.

MARTINS ESEL humoristischer Roman von PAUL de KOCK.

4 Bändchen. — Ára 84 kr.